Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A nem formális és informális tanulás keretében szerzett készségek és szakképesítések érvényesítése – a civil társadalom gyakorlati hozzájárulása

(saját kezdeményezésű vélemény)

(2016/C 013/09)

Előadó: Pavel TRANTINA

Társelőadó: Marie ZVOLSKÁ

2015. január 22-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

A nem formális és informális tanulás keretében szerzett készségek és szakképesítések érvényesítése – a civil társadalom gyakorlati hozzájárulása.

(saját kezdeményezésű vélemény)

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2015. június 17-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2015. szeptember 16–17-én tartott, 510. plenáris ülésén (a szeptember 16-i ülésnapon) 212 szavazattal, 8 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. Az EGSZB meggyőződése, hogy hangsúlyt kell helyezni a nem formális tanulás eredményeinek azonosítására, regisztrálására, kiértékelésére és ezáltal érvényesítésére, mégpedig valamennyi érintett fél, de különösen a munkáltatók és az oktatási intézmények számára érthető és összehasonlítható módon.

1.2. A tagállamoknak biztosítaniuk kellene, hogy a polgárok – kortól és képesítési szinttől függetlenül – lehetőséget kapjanak nem formális és informális tanulási eredményeik érvényesítésére. Ez további együttműködést tehet szükségessé a nem formális oktatást nyújtó szervezetek, a hatóságok és más érdekelt felek között, például olyan kérdésekben, mint a finanszírozás és az eredmények érvényesítése.

1.3. Az EGSZB valamennyi érintett fél, de különösen a szociális partnerek és más civil társadalmi szervezetek támogatására hív fel, hogy azok tudatára ébredhessenek az érvényesítés előnyeinek, és tevékenyen részt vehessenek a tagállami képesítési keretek kialakításában és a szakképesítések meghatározásában.

1.4. A polgárokat tájékoztatni kell a készségek érvényesítésének előnyeiről, lehetőségeiről és mechanizmusairól. Az EGSZB azt ajánlja a tagállamoknak, hogy fejlesszék az e téren útmutatást nyújtó intézményeket, és vonják be ebbe elsősorban a foglalkoztatási szolgálatokat, valamint az ifjúsági információs központokat, az oktatási intézményeket, a munkaadókat, a szakszervezeteket, a pályaválasztási tanácsadó központokat, az ifjúsági szervezeteket, a nőszervezeteket, a bevándorlóknak és a fogyatékkal élőknek segítséget nyújtó szervezeteket és a hatóságokat is.

1.5. Feltétlenül fontos egy magas színvonalú tagállami szintű jogszabályi keret előzetes megléte, amely garantálja a formális oktatás, valamint a nem formális és informális tanulás eredményeként szerzett tanúsítványok egyenértékűségét. E szükségszerűség igen magas elvárásokat támaszt az érvényesítési eljárások színvonalával szemben, amelyet pénzügyileg is támogatni kell, például az Európai Szociális Alapon keresztül.

1.6. Az EGSZB arra kéri az oktatási intézményeket, különösen a közép- és felsőfokú szakiskolákat és az egyetemeket, hogy támogassák jobban a nem formális úton szerzett készségek és ismeretek elismerését. Ennek kapcsán már léteznek az EU-ban bevált gyakorlatok, amelyeket érdemes lenne terjeszteni.

1.7. Az EGSZB meggyőződése, hogy a kollektív tárgyalások, valamint a szakszervezetek és a munkaadók közti szociális párbeszéd fontos szerepet játszhat a nem formális és az egész életen át tartó tanulás érvényesítésének folyamatában. Ennek segítségével kell gondoskodni a nem formális tanulás érvényesítéséről, fontos hozzájárulást nyújtva a foglalkoztathatóságról és az ezt elősegítő eszközökről folyó vitához.

1.8. Tekintettel a fiatalok nagyarányú munkanélküliségére, célszerű a magán és állami foglalkoztatási ügynökségek, az önkéntes szervezetek (főként a fiatalokhoz szólók) és a munkaadók közti interakciók előmozdítása. E tevékenység révén fokozható az önkéntes szervezeteknél zajló nem formális oktatás és informális tanulás jelentőségének és értékének ismertsége, és megerősíthető a kölcsönös bizalom.

1.9. Támogatni kellene az önértékelési eszközök kifejlesztését és alkalmazását, amelyek segítik az embereket tanulási eredményeik meghatározásában és jellemzésében, a civil társadalmi szervezeteknél összegyűjtött tapasztalatokból kiindulva. A múltban az EGSZB már támogatólag nyilatkozott az európai készségútlevél, majd pedig az Europass Experience eszköz létrehozásáról. Ezért sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az Európai Bizottság felfüggesztette az Europass Experience megvalósítását, és arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy vigye sikerre ezt az eszközt.

2. **Bevezetés: a nem formális és az informális tanulás**

2.1. A számos uniós tagállamban tapasztalható kedvezőtlen gazdasági és szociális helyzet ellenére, amelyben még a formális oktatás sem jelent garanciát a munkaerő-piaci integrációra, az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Unió nem engedheti meg magának, hogy ne ismerje el azt az értékes rejtett erőforrást, amelyet a nem formális és informális úton szerzett tapasztalatok és készségek jelentenek.

2.2. Ezek érvényesítése elsősorban a hátrányos helyzetű csoportoknak (nők, migránsok, fiatalok, idős munkavállalók) nyújthat esélyt. Mindezzel nem szabad azonban azt a hiú reményt kelteni, hogy a szóban forgó csoportok így hamarabb beléphetnek a munkaerőpiacra. A munkaerő-piaci integrációhoz ugyanis olyan gazdaság- és szociális politikára van szükség, amely nagyobb figyelmet fordít a beruházásokra, a magas színvonalú munkahelyek létrehozására, a szegénység visszaszorítására és a társadalmi kirekesztés kockázatának csökkentésére. Ezeknek a politikáknak egyúttal az oktatási, képzési és átképzési rendszerek megszilárdítását is elő kellene segíteniük.

2.3. Az EGSZB fontos dokumentumnak tartja a nem formális és az informális tanulás érvényesítéséről szóló, 2012. december 20-i tanácsi ajánlást ([1]). Ez kiemeli, hogy a *nem formális és informális tanulás útján szerzett tanulási eredmények, nevezetesen a tudás, készségek és kompetenciák érvényesítése fontos szerepet játszhat a foglalkoztathatóság és a mobilitás javításában, továbbá növelheti az egész életen át tartó tanulás iránti motivációt, különösen a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű vagy alacsony képesítésű személyek esetében. A releváns ismeretek, készségek és kompetenciák érvényesítése szerephez jut a munkaerőpiac működésének javításában, a mobilitás elősegítésében, valamint a versenyképesség és a gazdasági növekedés erősítésében.*

2.4. A Tanács szerint a munkaadói szervezetek, a munkáltatók, a szakszervezetek, a kereskedelmi kamarák, az iparkamarák és a kézműves kamarák, továbbá a szakmai képesítések elismerésének folyamatában és a tanulási eredmények értékelésében és tanúsításában érintett nemzeti hatóságok, a foglalkoztatási ügynökségek, az ifjúsági szervezetek, az ifjúságsegítők, az oktatási és képzési szolgáltatók és más civil társadalmi szervezetek mind fontos szereplők, amelyekre komoly feladat hárul a nem formális és informális tanulási lehetőségek biztosításában és az eredmények esetleges későbbi érvényesítésének folyamatában.

2.5. A Tanács 2012-ben kiadott ajánlása szerint a tagállamoknak legkésőbb 2018-ra – a nemzeti szintű körülményekkel és sajátosságokkal összhangban és az általuk megfelelőnek ítélt módon – meg kell tenniük a nem formális és az informális tanulás eredményeinek érvényesítése érdekében szükséges intézkedéseket, amelyek lehetővé teszik az egyének számára a következőket:

— *érvényesíthetik a nem formális és informális tanulás révén, illetve adott esetben szabadon hozzáférhető didaktikai forrásokból szerzett ismereteket, készségeket és kompetenciákat;*

— *teljes körű, vagy adott esetben részleges képesítést nyerhetnek az érvényesített nem formális és informális tanulási tapasztalataik alapján […].*

([1]) http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:398:0001:0005:HU:PDF

2.6. A tanácsi ajánlás szerint a nem formális és az informális tanulás eredményeinek érvényesítése érdekében az alábbi elemeket kell figyelembe venni, minden egyén számára lehetővé téve, hogy ezen elemek bármelyikét – szükségleteinek megfelelően külön-külön vagy egymással kombinálva – igénybe vehesse:

— *az egyén nem formális és informális tanulás útján megszerzett tanulási eredményeinek MEGHATÁROZÁSA;*

— *az egyén nem formális és informális tanulás útján megszerzett tanulási eredményeinek DOKUMENTÁLÁSA;*

— *az egyén nem formális és informális tanulás útján megszerzett tanulási eredményeinek ÉRTÉKELÉSE;*

— *az egyén nem formális és informális tanulás útján megszerzett tanulási eredményeire vonatkozó értékelés eredményeinek TANÚSÍTÁSA képesítés, képesítéshez vezető kreditek formájában vagy egyéb megfelelő módon.*

A nem formális és az informális tanulás validációjáról szóló 2009. évi európai iránymutatások ([2]) (és azok 2015-ben aktualizált változata) azon egyénekhez és szereplőkhöz szólnak, akik a validációs folyamat megindításáért, fejlesztéséért, végrehajtásáért és lefolytatásáért felelősek. Különböző szinteken (európai, tagállami, ágazati, helyi) különböző szereplők lépnek fel különféle összefüggésekben (állami, magán és önkéntes szektor, az oktatás-képzés területe, vagy pedig munkaerőpiaci szolgáltatások). Az iránymutatások célja az ellenőrzések feltételeinek tisztázása, illetve a figyelem felhívása a folyamat egyes szakaszaiban az érdekeltek előtt álló lehetőségekre.

2.7. Az EGSZB már többször hangsúlyozta a nem formális tanulás előnyeit és elismerésének fontosságát. Most, jelen véleménnyel fejti ki azonban először e nézőpontot a maga teljességében. Célként azt tűzi ki, hogy összegyűjtse a munkaadók, munkavállalók és más civil szervezetek képviselőinek az érvényesítés konkrét eljárásaival kapcsolatos szempontjait, és hogy gyakorlati megoldásokra tegyen javaslatot az ő szemszögükből.

3. **A nem formális és az informális tanulás keretében szerzett készségek és ismeretek**

3.1. A szakosodáson és a szaktudáson alapuló termelési ágazat hanyatlása, a technológiai fejlődés és a szolgáltatási ágazat fellendülése oda vezet, hogy a 21. századi munkaadó nagyobb súlyt helyez a munkavállalók személyiségére és a „horizontális" vagy „transzferábilis" kompetenciákra. Egyre nő az egész életen át tartó tanulásnak, valamint az iskolai oktatáson kívül szerzett kompetenciák és ismeretek érvényesítésének a jelentősége.

3.2. 2012-ben a Bath-i Egyetem és a GHK Consulting az Európai Ifjúsági Fórum felkérésére tanulmányt dolgozott ki arról, hogy az ifjúsági szervezeteknél folyó informális tanulás milyen hatást gyakorol a fiatalok foglalkoztathatóságára ([3]). Az ifjúsági szervezetek fontos szolgáltatói a nem formális oktatásnak. A náluk folyó oktatás elsődleges célja nem a foglalkoztathatóság növelése, de a szerzett kompetenciák ebben is segíthetnek, és éppen erről szól a fenti elemzés.

3.3. A tanulmány arra az általános következtetésre jut, hogy a munkaadók által igényelt kompetenciák egyértelműen megfelelnek azoknak, amelyek kifejlesztését a nem formális tanulás területe lehetővé teszi. A munkaadók által leginkább keresett hat „soft skill" (nem technikai kompetencia) közül öt található azok között, melyek kitűnően fejleszthetőek ifjúsági szervezetek keretében – az egyetlen kivételt a matematikai készségek jelentik. A munkaadók által leggyakrabban elvárt „soft skillek" az alábbiak: kommunikációs készség, szervezési és tervezési készség, döntéshozatali készség, csapatszellem, megbízhatóság/önállóság és matematikai készség. Ezeket a kompetenciákat döntő jelentőségűnek tekintik a sikeres munkavégzéshez. A „soft skillek" alapoznak meg olyan személyiségjegyeket is, mint a személyes motiváltság, a kezdeményezőkészség és a kreativitás, amelyek a megbízhatósághoz/önállósághoz és a vállalkozói szellemhez kötődő személyes kvalitások.

([2]) http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/4054
([3]) http://issuu.com/yomag/docs/reportnfe_print

3.4. Minden polgár tanul nem formális és informális módon az egész életen át tartó tanulás folyamatában. Például számos nő (de férfi is) kifejleszt a családi ügyek kezelésével kapcsolatos kompetenciákat, amelyek átvihetők a munkahelyre, és főként a szociális szolgáltatások területére. Ha állást kell váltaniuk elbocsátás vagy családi okok miatt, ezen ismereteket hasznosíthatják az új munkára való átállás során is, a bevándorló nők pedig az első állás megszerzésére. Az EGSZB már felszólította a tagállamokat arra ([4]), hogy „gyorsítsák fel a külföldön szerzett képesítések és tapasztalatok elismerésének folyamatát, és ezzel tegyék lehetővé, hogy a nők kompetenciájuknak és ambícióiknak megfelelő munkát találjanak", és hogy „vegyék figyelembe, hogy a bizonyos ágazatokban (takarítás, gyermekfelügyelet, idősgondozás, szálloda- és vendéglátóipar, mezőgazdaság) végzett munka, ha ezek az ágazatok ki tudnak lépni a feketemunka világából, lehetőségeket kínál a kevésbé képzett migráns nők számára a szakmai élet, a valorizáció, a fenti foglalkozásokra való képzés és a szakmai fejlődés tekintetében". A szociális partnereket is felkérte korábban arra, hogy „a kollektív szerződésekben segítsék elő a migráns nők képesítéseinek elismerését".

3.5. A nem formális és informális tanulás sikeres érvényesítéséhez fontos, hogy a hangsúlyt a tanulási eredményekre helyezzük át. Ezt a megközelítést egyébként 2004 óta kifejezetten és rendszerszerűen támogatja az EU oktatásra, szakképzésre és foglalkoztatásra vonatkozó politikai programja. A Cedefop közelmúltbeli (2013–2015 közötti kutatásokon alapuló) tanulmányából kiderül, hogy egész Európában egyre nagyobb jelentőséget tulajdonítanak a tanulási eredményeknek – például a tagállami képesítési keretek kidolgozásakor, a szakképesítések meghatározásakor és jellemzésekor, a tanulási eredményeknek a tantervekbe való beépítésekor, illetve a tanulási eredmények kiértékelésekor, hivatkozási alapként véve őket az érvényesítéshez. Ennek javítania kellene az átláthatóságot, a megfelelőséget és a minőséget, fokozva egyben a nem formális és informális tanulás iránti nyitottságot. Gyakorlati szinten fontos, hogy mindez világos célok kitűzését tegye lehetővé a tanulók/diákok számára, ösztönző hatást váltson ki, elősegítse a tanulási programok rugalmasságát, és az eredmények értékelésére irányítsa a figyelmet. Ugyanakkor a magas színvonalú tudás megszerzéséhez a tanítási és tanulási módszereket és folyamatokat is javítani kell.

3.6. Ebből következően hangsúlyt kell helyezni a nem formális tanulás eredményeinek regisztrálására és kiértékelésére, mégpedig valamennyi érintett fél, de különösen a munkáltatók és az oktatási intézmények számára igazán érthető módon. Ezek az ismeretek a későbbiekben érvényesíthetőek, amennyiben az érintett személy szeretné, és teljesülnek az olyan feltételek, mint a formális képzési programokkal egyenértékű, szokvány szakképesítések megléte.

4. **A kompetenciák és képesítések érvényesítésének gyakorlati szempontjai**

4.1. ***Útmutatás, tanácsadás és tájékoztatás***

4.1.1. Az érvényesítési eljárások keretében a tagállamoknak gondoskodniuk kellene arról, hogy a magánszemélyek és a szervezetek megkapják a szükséges információt és útmutatást az érvényesítés előnyeiről és lehetőségeiről, valamint az alkalmazott eljárásokról. Biztosítaniuk kellene egyúttal, hogy a nem formális és informális tanulási eredmények érvényesítése megfelelő útmutatással és tanácsadással járjon együtt, illetve könnyen hozzáférhető legyen.

4.1.2. A nem formális és informális tanulási eredmények érvényesítési rendszereinek meg kell felelniük a vonatkozó elveknek, illetve figyelembe kell venniük a tagállami, regionális, helyi és ágazati viszonyokat és igényeket.

4.1.3. Biztosítani kell, hogy a különböző korú és képesítési szintű polgárok mind élvezhessék az érvényesítés előnyeit. Ez további együttműködést tehet szükségessé a profitorientált szektor, a hatóságok és más érdekelt felek között, például olyan kérdésekben, mint a finanszírozás és az eredmények érvényesítése.

4.1.4. A polgárokat tájékoztatni kellene az önkéntes szervezetek tevékenységeiben való tartós részvétel további előnyeiről is. Még egy rövid idejű szerepvállalás is számottevően hozzájárulhat a kompetenciák fejlődéséhez és a foglalkoztathatóság növekedéséhez.

([4]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye: „A bevándorló nők munkaerő-piaci integrációja" (HL C 242., 2015.7.23., 9. o.).

4.1.5. Fontos, hogy a polgárokat összehangoltan szólítsuk meg és tájékoztassuk a készségek érvényesítésének előnyeiről, lehetőségeiről és mechanizmusairól. Az EGSZB azt ajánlja a tagállamoknak, hogy fejlesszék az e téren útmutatást nyújtó intézményeket, és vonják be ebbe elsősorban a foglalkoztatási szolgálatokat, valamint az ifjúsági információs központokat, az oktatási intézményeket, a munkaadókat, a szakszervezeteket, a pályaválasztási tanácsadó központokat, az önkéntes szervezeteket, az ifjúsági szervezeteket és a hatóságokat is.

4.1.6. Az érvényesítéssel összefüggő tanácsadási tevékenység döntő szerepet játszik az azonosítástól a tanúsításig minden szinten, főként a fiatalok számára. Célja az lenne, hogy:

— segítse az embereket a folyamatban való részvétellel kapcsolatos igényeik és motivációjuk meghatározásában,

— olyan biztonságos és támogató környezetet teremtsen a tanácsadóval való bizalmi viszony kialakításához, amely nem túl intézményesített, hogy az érintettek ne érezzék feszélyezve magukat,

— megfelelően kezelje a tanúsításra mint a képzések alanyaira összpontosító, elismert módszerre vonatkozó információt a tájékoztatási és konzultációs struktúrák felhasználásával, tehát mutassa meg, hogy a tanúsítás lehetséges, de ne keltsen valószerűtlen elvárásokat.

4.2. ***Az érintett felek koordinációja***

4.2.1. A Tanács szerint *a tagállamoknak ösztönözniük kellene valamennyi érdekelt fél részvételét és koordinációját az érvényesítés elemeinek és elveinek a kidolgozása és végrehajtása keretében. Az ezen folyamatban való részvétel ösztönzése érdekében:*

— *a munkáltatóknak, ifjúsági szervezeteknek és civil szervezeteknek elő kell mozdítaniuk és elő kell segíteniük a munkahelyen vagy önkéntes tevékenységek során szerzett tanulási eredmények meghatározását és dokumentálását, a vonatkozó uniós átláthatósági eszközök (különösen az Europass keretében kidolgozott eszközök és a Youthpass) felhasználásával,*

— *az oktatási és képzési szolgáltatóknak meg kell könnyíteniük a nem formális és az informális úton megszerzett tanulási eredmények alapján a formális tanulásban való részvételt, továbbá adott esetben és lehetőség szerint mentességet és/vagy krediteket kell odaítélniük az ilyen tanulási keretek között megszerzett tanulási eredmények alapján,*

4.2.2. Az EGSZB fontosnak tartja ezért valamennyi érintett fél, de különösen a szociális partnerek és más civil társadalmi szervezetek támogatását, hogy azok tudatára ébredhessenek az érvényesítés előnyeinek, és tevékenyen részt vehessenek a tagállami képesítési keretek kialakításában és a szakképesítések meghatározásában. Nehéznek bizonyulhat „valódi" változást elérni az érintett felek hozzáállásában, főként azokban a tagállamokban, amelyek nem tekintik prioritásnak a kérdést, vagy amikor a nem formális és informális tanulás érvényesítése nem számíthat tényleges, széleskörű társadalmi támogatásra. Hasznos lenne platformot vagy más támogatást nyújtani azoknak, akik már előrehaladtak e téren (például kísérleti projektek keretében), és most tagállami szintű erőfeszítéseket tesznek.

4.3. ***Érvényesítés – tagállami képesítési keretek és rendszerek***

4.3.1. A tagállamok lehetővé kellene, hogy tegyék az egyének számára, hogy teljes körű vagy adott esetben részleges képesítést kapjanak az érvényesített nem formális és informális tanulás során szerzett tapasztalataik alapján. Biztosítaniuk kellene, hogy az érvényesítési eljárások kapcsolódjanak a tagállami képesítési keretekhez, és megfeleljenek az európai képesítési keretnek, és hogy garantáltak legyenek a szinergiák az olyan formális oktatási és képzési struktúrákra vonatkozó kreditrendszerek és érvényesítési rendszerek között, mint az ECTS és az ECVET.

4.3.2. A tagállami képesítési rendszerek kidolgozásába minél szorosabban be kell vonni különösen a szociális partnereket és a civil társadalom más szervezeteit (kellően ösztönözve őket a részvételre). Egyes tagállamok tapasztalata azt mutatja, hogy ahhoz, hogy ágazati szinten valósítsunk meg érvényesítési eljárásokat, ágazati kompetenciákkal foglalkozó bizottságokat és egységeket kell létrehozni, illetve ellátni a megfelelő munkaerővel. Az azonosított területeken megfelelő tagállami normákat lehet kidolgozni a különböző szakmákra és szakképesítésekre.

4.4. ***Az érvényesítés minőségének biztosítása***

4.4.1. A tagállamoknak garantálniuk kellene, hogy meglegyenek azok – az érvényes minőségbiztosítási keretekkel összhangban álló – átlátható minőségbiztosítási intézkedések, melyek alátámasztják a megbízható, időszerű és hiteles értékelési módszertanokat és eszközöket. Itt mindenekelőtt megfelelő jogszabályokról van szó, azaz olyan szabályozási keretről, amely az európai képesítési keretrendszeren alapuló nemzeti képesítési kereteknek megfelelő tanúsítással kapcsolatos érvényesítésre és biztosítékokra vonatkozik.

4.4.2. Az EGSZB szerint ez azt jelenti, hogy biztosítani kell a formális, valamint a nem formális oktatás vagy informális tanulás eredményeként szerzett tanúsítványok egyenértékűségét. E szükségszerűség igen magas elvárásokat támaszt az érvényesítési eljárások színvonalával szemben, amelyet pénzügyileg is támogatni kell, például az Európai Szociális Alapon keresztül.

4.5. ***Az oktatási intézmények általi érvényesítés***

4.5.1. Az oktatási intézményeknek alapvető szerepük van az érvényesítési folyamatban. A tanácsi ajánlás szerint *az oktatási és képzési szolgáltatóknak meg kell könnyíteniük a nem formális és az informális úton megszerzett tanulási eredmények alapján a formális tanulásban való részvételt, továbbá adott esetben és lehetőség szerint mentességet és/vagy krediteket kell odaítélniük az ilyen tanulási keretek között megszerzett tanulási eredmények alapján*.

4.5.2. Az EGSZB felszólítja az egyetemeket, hogy támogassák jobban a nem formális úton szerzett készségek és ismeretek elismerését. Ezen a téren kiváló példával szolgálhat Írország. A 2030-ig szóló ír nemzeti felsőoktatási stratégia támogatja a felsőoktatás polgári küldetését és a „széles értelemben vett társadalom" részvételét „a felsőoktatás három, egymáshoz kapcsolódó főszereplőjének egyikeként". Ezt a részvételt úgy határozza meg, mint „a vállalkozásokkal és az iparral, a közösség közügyeivel, az állami politikákkal és gyakorlatokkal, a művészeti, kulturális és sportélettel, a közösség és a régió más oktatási szolgáltatóival való együttműködést", és folyamatosan fokozni kívánja a nemzetközi szintű részvételre helyezendő hangsúlyt ([5]).

4.5.3. Magától értetődő, hogy az egyetemek nem az egyedüli olyan intézmények, amelyek képesek érvényesíteni a nem formális és az informális tanulás eredményeit. Máltán például a 2010 szeptemberében ismertetett középfokú oktatási tanúsítvány és profil érvényesít minden tanulási formát, amelyre a középiskolai oktatás öt éve alatt került sor. Az oktatás révén, függetlenül attól, hogy az formális-e, kreditek szerezhetőek, ami ösztönzi a diákokat arra, hogy folytassák és fokozzák a képzésben való részvételüket.

4.6. ***Érvényesítés a munkaerőpiachoz kapcsolódóan***

4.6.1. A tanácsi ajánlás kiemeli a munkahelyi érvényesítés jelentőségét, és azt ajánlja, hogy a tagállamok *[m]ozdítsák elő valamennyi érintett érdekelt, mint például munkáltatók, szakszervezetek, kereskedelmi kamarák, iparkamarák és kézműves kamarák, a szakmai képesítések elismerésének folyamatában érintett nemzeti hatóságok […] bevonását. Ezenkívül a munkáltatókat felkéri, hogy könnyítsék meg és támogassák a munkahelyen szerzett tanulási eredmények meghatározását és dokumentumokkal történő igazolását*.

4.6.2. A nem formális és informális tanulás érvényesítése történhet a kollektív megállapodások keretében is (mint Hollandiában). Ez kitűnő példa arra, hogy miként érhetik el a munkavállalók ezt az érvényesítést, illetve segíti a vállalatok hatékony emberierőforrás-gazdálkodását. A munkaadókat aktívan be kellene vonni a tudás, a készségek és kompetenciák értékelésébe mind a munkahelyen, mind pedig az oktatási és képzési programok kialakításakor. Ez növelné az érvényesítés értékét, és bizalmat ébresztene aziránt.

4.6.3. A kollektív tárgyalás, valamint a szakszervezetek és a munkaadók közti szociális párbeszéd fontos szerepet játszhat a nem formális és az egész életen át tartó tanulás elismerésének folyamatában. Az Európai Fémipari Dolgozók Szövetsége (FEM) konkrét példát jelent erre európai szinten, hiszen dolgozik a nem formális tanulás elismertetésén, és ezzel fontos hozzájárulást nyújt a foglalkoztathatóságról és az azt elősegítő eszközökről folyó vitához.

([5]) National Review of Higher Education 2030. www.hei.ie

4.6.4. Egyes államokban a szakszervezeti aktivisták mind gyakrabban vállalnak fel egy új szerepet azzal, hogy munkaidőben tanácsadást nyújtanak, illetve tárgyalnak a munkaadókkal a munkahelyi képzési lehetőségekhez való szabad hozzáférésről. Ausztriában, Dániában, Finnországban, Norvégiában, Svédországban és az Egyesült Királyságban a szakszervezeti képviselők „a képzés nagykövetei" is egyben, akik ösztönzik a munkaadókat a továbbképzésre és a készségeik terén jelentkező hiányok pótlására, ezzel párhuzamosan pedig a vállalatoknak is tanácsokat adnak a képzési szükségletekről ([6]).

4.6.5. Mivel a fiatal, kevés vagy nulla szakmai tapasztalattal rendelkező új munkavállalókat felvevő munkaadók nagyra értékelik, ha ezek a fiatalok korábban részt vettek ifjúsági szervezetek tevékenységeiben, a fiataloknak az iskolából a munka világába történő átlépését támogató egyik intézkedésként ösztönözni kellene ezt a fajta részvételt ([7]).

4.6.6. Ezenkívül minden olyan személy részére, akit érint az érvényesítés, jobb pályaorientációs és támogató szolgáltatásokat kellene nyújtani, hogy amikor jelentkeznek egy állásra, képesek legyenek hatásosan bemutatni a nem formális és informális úton megszerzett készségeiket és kompetenciáikat, és jobban megértsék, hogy ezek a kompetenciák hogyan hasznosíthatók a munkájukban, és hogyan segíthetik elő a munkájukhoz kapcsolódó egyedi feladatok elvégzését. Olyan folyamatról van szó, amelyhez hozzájárulhatnak a szakmai tanácsadást végző szolgáltatók, az iskolákban és az egyetemeken tevékenykedő szakértők, az ifjúsági ágazat, a foglalkoztatási szolgálatok, valamint a munkaadók és nemzetközi szervezetek. E tekintetben a fiataloknak az is segítséget jelenthetne, ha jó „tippeket" kapnának.

4.7. *Érvényesítés az önkéntes ágazatban*

4.7.1. A tanácsi ajánlás hangsúlyozza, hogy *az önkéntes ágazatot aktívan be kell vonni a validációs folyamatba; az ifjúsági szervezeteknek és a civil szervezeteknek elő kell mozdítaniuk és elő kell segíteniük a munkahelyen vagy önkéntes tevékenységek során szerzett tanulási eredmények meghatározását és dokumentálását, és az átláthatóság garantálása végett ehhez a megfelelő validálási eszközöket (például az Europass keretében kidolgozott eszközöket és a Youthpass-t) kell felhasználni.*

4.7.2. Az embereknek jobban tisztában kellene lenniük azzal, hogy a munkáltatók milyen fontosnak tartják a nem formális és informális úton – például önkéntes tevékenységek révén – megszerzett képességeket és készségeket. Ez különösen azokra vonatkozik, akik csak alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek, és gyakran kevésbé vannak tisztában azzal, hogy a munkáltatók értékelik az ilyen jellegű tevékenységeket. Az ilyen emberek ezeknek a készségeknek a prezentálásához is kevésbé értenek.

4.7.3. Tekintettel a fiatalok nagyarányú munkanélküliségére, célszerű a magán és állami foglalkoztatási ügynökségek, az önkéntes szervezetek (főként a fiatalokhoz szólók) és a munkaadók közti interakciók előmozdítása. E tevékenység révén fokozható az önkéntes szervezeteknél zajló nem formális tanulás jelentőségének és értékének ismertsége, és megerősíthető a kölcsönös bizalom.

4.7.4. Támogatni kell, hogy az önkéntes szervezetek értékelési és képzési programokat dolgozzanak ki, mert e szervezetek létezése elválaszthatatlan a készségfejlesztés magas szintjétől. Ebben az összefüggésben arra is utalni kell, hogy milyen sokféle tevékenységet végeznek az önkéntes szervezetek, és hogy így milyen sokfélék azok a kritériumok is, amelyek alapján ezek a szervezetek a náluk szerzett készségeket értékelik. Erre való tekintettel az önkéntesség területén nagyobb fokú konvergenciát kell ösztönözni a terminológiával és az értékelési módszerekkel kapcsolatban. Ezeknek a kritériumoknak az egymáshoz való közelítése többek között hozzájárulhatna ahhoz, hogy több önkéntes ismerje fel, hogy a társadalom javára végzett önkéntes szolgálat során milyen készségekre tehet szert.

4.8. *Érvényesítési eszközök*

4.8.1. A tanácsi ajánlás azt hangsúlyozza, hogy az átláthatóság biztosítása érdekében milyen fontosak a kölcsönös elismerés közös európai eszközei, például az Europass és a Youthpass. *A tagállamoknak szinergiákról kellene gondoskodniuk az érvényesítési szabályozások és a formális oktatási és képzési rendszerben alkalmazandó kreditrendszerek (pl. ECTS, ECVET) között.*

([6]) Lásd: „Munkahelyi tanulás. Európai sikertörténetek a munkahelyi képzés témájában", Cedefop, 2012., 72. o.
([7]) http://issuu.com/yomag/docs/reportnfe_print

4.8.2. A civil szervezetek tevékenységében történő részvétel során szerzett tudásnak és készségeknek szintén van értékük a munkaerőpiacon, de ezeket gyakran nem dokumentálják, és nem emelik ki megfelelően. Ezért támogatni kellene az olyan önértékelési eszközök kifejlesztését és alkalmazását, amelyek segítik az embereket tanulási eredményeik meghatározásában és jellemzésében, a civil szervezetek által összegyűjtött tapasztalatokból kiindulva. Például egy személyes készségeket ismertető dosszié létrehozása többletértéket jelenthet a tanulmányok során, illetve akkor, amikor valaki érvényesülni próbál a munka világában.

4.8.3. A bizonyítványok és az említett dossziék a nem formális úton megszerzett képesítések és készségek érvényesítésének fontos elemei. A nem formális oktatást nyújtó intézményeknek arra kellene törekedniük, hogy olyan bizonyítványokat vagy dokumentumokat adjanak ki, amelyek részletesen ismertetik az oktatási tevékenységükben történő részvétel jellegét és eredményeit, és meg kellene értetniük az emberekkel, hogy miért előnyös ez a részvétel. Elsősorban nem egy tanulási eredmény igazolásáról van szó, hanem arról, hogy e dokumentumoknak milyen értékük van a képzés szempontjából (jobb tájékoztatás a civil szervezetekben szerzett készségekről és képességekről és arról, hogy ezek a készségek hogyan használhatók fel álláskeresés vagy továbbképzés során).

4.8.4 4.8.5. A múltban az EGSZB már támogatólag nyilatkozott az európai készségútlevél, majd pedig az Europass Experience eszköz létrehozásáról. Ezért sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az Európai Bizottság felfüggesztette az utóbbi megvalósítását.

Kelt Brüsszelben, 2015. szeptember 16-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Henri MALOSSE